

Eduskunnan sivistysvaliokunnalle

Asia: VNS 2/2019 vp Valtioneuvoston selonteko julkisen talouden suunnitelmasta vuosille 2020—2023

Kiitämme mahdollisuudesta antaa kirjallinen asiantuntijalausunto valtioneuvoston selonteosta julkisen talouden suunnitelmasta vuosille 2020-2023. Lausuntomme keskittyy Opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalaan, josta lausumme seuraavaa:

1. Subjekttiivinen varhaiskasvatusoikeus palautetaan ja lisäksi pienennetään varhaiskasvatuksen suhdelukua kasvattajaa kohden.

Kannatamme julkisen talouden suunnitelmaan kirjattua subjekttiivisen varhaiskasvatusoikeuden palauttamista sekä varhaiskasvatuksen suhdeluvun pienentämistä. Subjekttiivisen varhaiskasvatusoikeuden palauttamisella ja henkilöstömitoituksen muutoksella luodaan tasa-arvoiset lähtökohdat lapsen varhaiskasvatukselle riippumatta perheen asuinkunnasta. Samalla rauhoitetaan lapsiryhmien toimintaa ja tuetaan henkilöstön jaksamista. Myös varhaiskasvatuksen osallistumisasteen nosto on tärkeää.

2. Vahvistetaan oppilas- ja opiskelijahuollon palveluja perusopetuksessa ja toisella asteella kohdentamalla tähän 10 milj. euroa v. 2021, 20 milj. euroa v. 2022 ja 29 milj. euroa v. 2023.

Oppilas- ja opiskelijahuollon palvelujen vahvistaminen lisäresurssilla on tarpeellinen lasten ja nuorten hyvinvoinnin turvaamiseksi. Oppilas- ja opiskelijahuollon vahvistamisessa on tärkeää, että palvelut ovat jatkossakin kiinteä osa esi- ja perusopetusta sekä toisen asteen koulutusta, ja että palveluilla pystytään tukemaan myös esiopetuksen ja koulun yhteisöllistä hyvinvointia.

3. Edistetään maksuttomia harrastusmahdollisuuksia koulupäivän yhteydessä 5 milj. eurolla v. 2020 sekä vuosittain 14,5 milj. eurolla vuosina 2021—2023.

Kannatamme maksuttomien harrastusmahdollisuuksien edistämistä koulupäivän yhteydessä. Pelkästään taloudellinen satsaaminen ei kuitenkaan ole riittävä toimi, vaan rahoitusjärjestelmää on uudistettava. On huolehdittava siitä, että rahoitus kohdentuu tosiasiallisille edunsaajille eli lapsille ja nuorille. Rahoituksen tulee ohjautua kuntiin ja harrastustoiminnan koordinoinnin tulee olla rahoituksen saamisen edellytyksenä. Jo nyt kunnissa järjestetään runsaasti harrastustoimintaa kuntien, seurakuntien, taiteen perusopetuksen sekä järjestöjen ja seurojen voimin, mutta kuntatason koordinointi on heikkoa.

Mikäli rahoitusjärjestelmää ei uudisteta, lisäresursoinnilla ei tulla ratkaisemaan harrastamattomuuden ongelmia, vaan resurssi ohjautuu harrastusten tuottajille. Myös yhteistyö oppilashuollon kanssa tulee sisällöllisesti huomata, kun halutaan parantaa harrastamattomien nuorten tilannetta.

4. Kertaluonteisena lisäpanostuksena toteutetaan v. 2020—2022 perusopetuksen ja varhaiskasvatuksen laatu- ja tasa-arvo-ohjelmat. Perusopetuksen laatu- ja tasa-arvo-ohjelmaan kohdennetaan yhteensä 180 milj. euroa ja varhaiskasvatuksen laatu- ja tasa-arvo-ohjelmaan yhteensä 125 milj. euroa.

Perusopetukseen ja varhaiskasvatukseen kertaluonteisina panostuksina 2020-2022 suunnitellut laatu- ja tasa-arvo -ohjelmat ovat kannatettavia, joskin jäämme pohtimaan, onko kahdessa vuodessa saavutettavissa sellaista vaikuttavuutta, että varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen nykyisiä laatuongelmia pystyttäisiin ratkaisemaan.

Varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen kehittäminen ei saa perustua pelkästään hankerahoitukseen, vaan kehittämisrahoituksen on oltava sellaista, että se koskee kaikkia opetuksen järjestäjiä ja kouluja. Valitettavasti osa opetuksen järjestäjistä jättäytyy säännöllisesti kehittämisohjelmien ulkopuolelle. Myös yliopistojen harjoittelukoulut täytyy saada mukaan kehittämisohjelmiin. Nykyisellään ne jäävät järjestelmällisesti ulkopuolelle, koska harjoittelukoulujen rahoitus määräytyy yliopistoilta, eivätkä ne ole voineet hakea kehittämishankkeisiin.

Perusopetuksen laatu- ja tasa-arvo -ohjelmaa suunniteltaessa ja toteutettaessa on hyvä käyttää pohjana Peruskoulufoorumin työtä.

5. Oppivelvollisuusikä ja toisen asteen koulutuksen laadun kehittäminen

Maksuttoman toisen asteen opiskelun toteuttaminen oppivelvollisuusiikää nostamalla on tervetullut toimenpide. Samalla huomautamme, että kyse ei ole vain teknisestä oppivelvollisuusiän nostamisesta, vaan myös toisen asteen opintojen laatuun on kiinnitettävä huomiota.

Pidämme lukiokoulutukseen ja ammatilliseen koulutukseen kohdentuvia lisäpanostuksia sekä ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen perusrahoituksen nostoa oikeasuuntaisena politiikkana. Kiitämme opiskelijoiden aseman huomioimista opintorahan sitomisella KEL-indeksiin hyvänä alkuna parempaan opiskelijapolitiikkaan.

6. Järjestöjen avustusten ja rahoituksen riittävyys muuttuvassa toimintaympäristössä

Pääministeri Antti Rinteen hallituksen ohjelmassa on tuotu esiin järjestöjen avustusten ja rahoituksen riittävyyden seuraaminen muuttuvassa toimintaympäristössä, mutta asiaa ei ole nostettu esiin julkisen talouden suunnitelmassa. Toivottavaa olisi ollut, että julkisen talouden suunnitelmassa olisi esitetty ratkaisu rahapeli-toiminnan voittovarojen tuoton arvioitun alenemisen aiheuttamaan alentuvaan kehykseen. Nämä toimialat ja etenkin niillä toimivat järjestöt ovat merkittävällä tavalla huolehtineet palvelutehtävistä, jotka ovat lähellä julkisen sektorin tehtäviä. Resurssien leikkautuessa on pohdittava, mitkä tehtävät ovat yhteiskunnalle välttämättömiä ja miten järjestöt pystyvät niistä jatkossa huolehtimaan.

Helsingissä 15.10.2019

Kehittämiskeskus Opinkirjo

Suomen Vanhempainliitto ry

Minna Riikka Järvinen
Toiminnanjohtaja

Ulla Siimes
Toiminnanjohtaja